

MEDICINE AND PHARMACY

Аналіз асортименту та цінової політики антигістамінних лікарських засобів в аптечних закладах м. Чернігова

Токовчук Софія Володимирівна¹, Вороніна-Туззовських Юлія Василівна²,
Янченко Віктор Олексійович³

¹ студентка;

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка; Україна

² кандидат фармацевтичних наук, доцент кафедри хімії, технологій та фармації;
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка; Україна

³ кандидат фармацевтичних наук, доцент кафедри хімії, технологій та фармації;
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка; Україна

Анотація. У роботі проведено маркетинговий аналіз асортименту та цінової політики антигістамінних лікарських засобів, представлених в аптечних закладах м. Чернігів. Дослідження виконувалося шляхом аналізу прайс-листів, структури асортименту та попиту споживачів. Встановлено, що асортимент антигістамінних препаратів налічує близько 35 торгових найменувань, серед яких переважають препарати на основі лоратадину, цетиризину, дезлоратадину та левоцетиризину. Проаналізовано співвідношення вітчизняних та імпортованих препаратів, структуру лікарських форм і розподіл лікарських засобів за ціновими категоріями. Встановлено, що основну частину асортименту складають таблетовані форми, а найбільшим попитом користуються препарати середнього цінового сегмента. Доведено, що сучасний фармацевтичний ринок антигістамінних засобів характеризується значною часткою препаратів іноземного виробництва та високою конкуренцією між брендовими й генеричними лікарськими засобами. Отримані результати можуть бути використані для оптимізації асортиментної політики аптечних закладів, підвищення ефективності фармацевтичного забезпечення населення та вдосконалення системи фармацевтичної допомоги пацієнтам з алергічними захворюваннями.

Ключові слова: антигістамінні препарати, аптечний асортимент, фармацевтичний ринок, маркетинговий аналіз, цінова політика, алергічні захворювання, лікарські форми, попит.

Вступ. Алергічні захворювання є однією з найбільш поширених медико-соціальних проблем сучасності. Зростання кількості пацієнтів із сезонними алергіями, алергічним ринітом, кропив'янкою та іншими гіперчутливими реакціями сприяє постійному збільшенню попиту на антигістамінні лікарські засоби [1, 6].

Антигістамінні препарати широко використовуються в

MEDICINE AND PHARMACY

клінічній практиці завдяки здатності блокувати гістамінові H1-рецептори та зменшувати прояви алергічних реакцій. Особливого поширення набули препарати II та III покоління, які характеризуються тривалішою дією, меншою кількістю побічних ефектів і відсутністю вираженої седативної активності [3].

Важливим аспектом діяльності аптек є формування раціонального асортименту лікарських засобів з урахуванням попиту населення, економічної доступності та ефективності препаратів [7]. Аналіз асортиментної структури та цінової політики антигістамінних препаратів дозволяє оцінити стан забезпечення населення сучасними протиалергічними засобами та визначити основні тенденції фармацевтичного ринку.

Метою роботи було проведення маркетингового аналізу асортименту та цінової політики антигістамінних лікарських засобів, представлених в аптечних закладах м. Чернігова.

Матеріали та методи дослідження. Дослідження проводилося у період з 20.04 по 17.05.2026 року. Матеріалами дослідження були прайс-листи аптек, інформація про наявний асортимент антигістамінних препаратів, а також дані щодо попиту споживачів.

У процесі роботи використовувалися такі методи дослідження: маркетинговий аналіз; статистичний аналіз; порівняльний метод; структурно-логічний аналіз; узагальнення отриманих результатів.

Проводили оцінку: асортименту антигістамінних лікарських засобів; співвідношення вітчизняних та імпортованих препаратів; структури лікарських форм; цінової політики; попиту серед споживачів.

Результати дослідження. У результаті проведеного дослідження встановлено, що асортимент антигістамінних лікарських засобів в аптечних закладах становить близько 35 торгових найменувань. Серед найбільш поширених діючих речовин переважають: лоратадин; цетиризин; дезлоратадин; левоцетиризин.

Отримані результати свідчать про домінування сучасних антигістамінних препаратів II-III покоління, які характеризуються високою ефективністю та кращим профілем безпеки порівняно з препаратами I покоління [2].

Під час дослідження встановлено, що приблизно 40 % асортименту становлять препарати українського виробництва, тоді як 60 % припадає на лікарські засоби іноземних виробників (рис.1).

MEDICINE AND PHARMACY

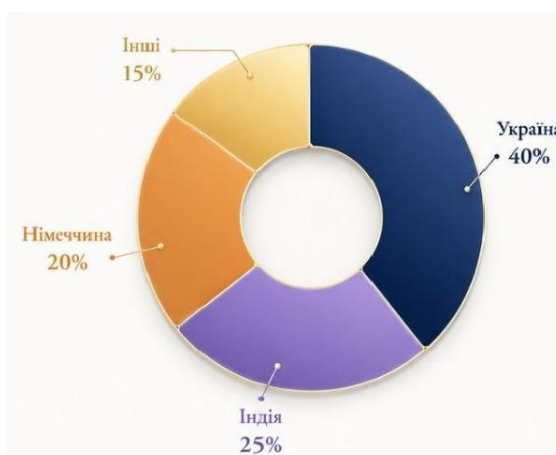

Рисунок 1
Структура ринку антигістамінних лікарських засобів
залежно від країни-виробника

Серед іноземних виробників найбільшу частку займають: Індія – 25 %; Німеччина – 20 %; інші країни – 15 %.

Українські виробники представлені такими фармацевтичними підприємствами: Фармак; Київський вітамінний завод; Галичфарм; Кусум Фарм.

Іноземні препарати представлені продукцією компаній: Bayer; Berlin-Chemie; Novartis; KRKA.

Наступним етапом дослідження був аналіз за лікарською формою, який показав, що антигістамінні лікарські засоби представлені в аптечному закладі у різних лікарських формах. Результати наведені на рисунку 2.

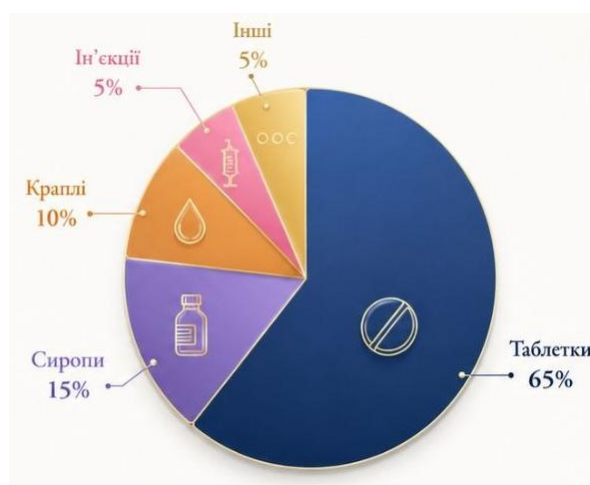

Рисунок 2
Асортимент антигістамінних лікарських засобів залежно
від лікарської форми

MEDICINE AND PHARMACY

Встановлено, що найбільш поширеними є таблетовані лікарські форми, що пояснюється зручністю застосування, доступністю та широким використанням у дорослій практиці. Сиропи та краплі переважно використовуються у педіатрії, оскільки забезпечують точніше дозування та зручність прийому для дітей [4].

У результаті проведеного дослідження всі препарати були умовно розподілені на три цінові сегменти (рис.3) :

- низький ціновий сегмент – 50-80 грн;
- середній ціновий сегмент – 90-150 грн;
- високий ціновий сегмент – 200-250 грн.

Рисунок 3

Розподіл антигістамінних лікарських засобів за ціновою категорією

Встановлено, що препарати українського виробництва переважно належать до нижчого та середнього цінового сегмента. Імпортні лікарські засоби мають вищу вартість і частіше представлені у середньому та високому сегментах.

Це може бути пов'язано з вартістю імпортової сировини, маркетинговими витратами та популярністю міжнародних брендів [5].

Також під час дослідження встановлено, що найбільшим попитом серед покупців користуються препарати середньої цінової категорії. Їх обирали приблизно 50 % споживачів.

Препарати низького цінового сегмента посіли друге місце за популярністю – близько 30 % покупок. Це свідчить про прагнення частини споживачів обирати доступні генеричні препарати.

Найменшим попитом користувалися препарати високого цінового сегмента – лише 20 % від загальної кількості продажів. Такий результат може свідчити про вплив економічного фактора на вибір лікарських засобів пацієнтами.

Найчастіше попит спостерігався на препарати, що містять цетиризин та лоратадин, оскільки вони поєднують ефективність,

MEDICINE AND PHARMACY

доступну ціну та широкий спектр застосування.

Отже, проведене дослідження показало, що асортимент антигістамінних лікарських засобів в аптечних закладах є достатньо широким та представлений сучасними препаратами різних поколінь. На фармацевтичному ринку переважають препарати іноземного виробництва, частка яких становить близько 60 % від загального асортименту. Більш поширеними є антигістамінні препарати II–III покоління на основі лоратадину, цетиризину, дезлоратадину та левоцетиризину. Основну частину асортименту складають таблетовані лікарські форми, що обумовлено їх зручністю та доступністю для пацієнтів. Найбільшим попитом серед споживачів користуються препарати середньої цінової категорії, які поєднують прийнятну вартість та ефективність.

References:

- [1] Герасименко О. І., Коваленко С. М. Сучасні підходи до лікування алергічних захворювань антигістамінними препаратами. Фармацевтичний журнал. 2021. № 4. С. 45–52.
- [2] Дронов С. М., Рубан О. А. Антигістамінні препарати: сучасний стан та перспективи застосування. Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. 2022. № 3. С. 27–33.
- [3] Кайдашев І. П. Клінічна алергологія. Полтава : Дивосвіт, 2019. 312 с.
- [4] Котвіцька А. А., Кубарева І. В. Фармацевтична допомога при алергічних захворюваннях. Фармацевтичний часопис. 2020. № 2. С. 84–90.
- [5] Мнушко З. М., Пестун І. В. Менеджмент та маркетинг у фармації. Харків: НФаУ, 2021. 364 с.
- [6] Немченко А. С., Назаркіна В. М. Маркетингові дослідження фармацевтичного ринку України. Харків : НФаУ, 2020. 156 с.
- [7] Посилкіна О. В., Літвінова О. В. Фармацевтичний маркетинг : підручник. Харків : НФаУ, 2018. 288 с.